3. Պարենի առկայություն
Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.
Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	**283.6**	**286.7**	**304.2**	**318.1**	**332.8**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
որից՝ of which															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	159.3	157.8	172.2	178.4	188.7	20.7	27.9	26.5	30.8	31.8	326.4	440.7	456.1	548.8	590.6
որից՝ ցորեն of which wheat	87.6	77.8	93.7	99.7	106.4	21.2	28.8	26.0	31.3	32.3	183.5	224.1	243.1	311.6	338.2
կարտոֆիլ potatoes	28.4	28.7	31.2	30.7	31.6	170.1	194.3	206.7	214.3	232.2	482.0	557.3	647.2	660.5	733.2
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	23.5	25.0	25.2	25.4	26.4	294.2	306.7	325.0	333.7	350.5	707.6	787.1	849.0	876.0	954.6
բոստանային մշակաբույսեր melons	4.5	5.8	5.1	5.4	5.8	296.0	313.8	399.9	388.5	421.4	132.5	180.9	205.1	208.1	245.7
պտուղ և հատապտուղ fruit and berries	37.7	37.1	39.3	40.2	40.1	39.2	73.5	97.0	95.0	80.8	128.5	239.4	331.7	338.1	291.1
խաղող grape	17.4	16.3	17.4	17.5	17.2	151.5	158.0	151.3	149.8	157.7	222.9	229.6	241.4	240.8	261.3

*** Այստեղ և հետայսու՝ բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:*
Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**159 307**	**157 812**	**172 206**	**178 367**	**188 695**	**20.7**	**27.9**	**26.5**	**30.8**	**31.8**	**326.4**	**440.7**	**456.1**	**548.8**	**590.6**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	133	55	167	112	112	22.0	34.5	33.0	37.8	39.7	0.3	0.2	0.6	0.4	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	23 353	22 615	23 621	24 424	26 261	18.0	26.8	27.7	30.1	31.1	42.1	60.5	65.4	73.4	81.7
Արարատ Ararat	4 880	5 073	5 516	5 526	6 572	35.2	39.9	35.8	42.0	46.7	17.2	20.2	19.7	23.2	30.7
Արմավիր Armavir	6 466	5 947	6 569	6 041	7 084	29.2	33.6	28.9	36.3	41.4	18.9	20.0	18.9	22.0	29.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	43 753	42 196	44 538	41 753	44 102	24.9	30.1	27.3	30.0	32.0	108.9	127.2	121.5	125.1	141.3
Լոռի Lori	8 888	8 650	9 690	11 268	12 434	15.8	25.5	22.2	32.7	33.5	14.0	22.1	21.2	36.8	41.6
Կոտայք Kotayk	8 443	9 380	10 936	12 017	11 728	13.7	22.9	17.6	23.2	23.8	11.6	21.5	19.2	27.9	28.0
Շիրակ Shirak	34 413	36 403	39 717	42 381	43 913	23.3	27.0	25.8	30.8	29.6	80.1	98.3	102.2	130.6	121.3
Սյունիք Syunik	18 327	16 606	20 415	23 252	24 311	8.4	23.1	26.3	29.3	30.3	14.6	38.3	53.8	67.8	73.7
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 608	2 577	2 634	2 495	2 607	15.9	23.5	23.1	24.9	26.1	4.1	6.1	6.1	6.2	6.8
Տավուշ Tavush	8 043	8 310	8 403	9 098	9 571	19.8	31.6	33.4	38.8	37.0	14.6	26.3	27.5	35.4	35.5

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**87 585**	**77 837**	**93 710**	**99 694**	**106 365**	**21.2**	**28.8**	**26.0**	**31.3**	**32.3**	**183.5**	**224.1**	**243.1**	**311.6**	**338.2**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	123	50	150	100	100	22.5	34.5	33.0	38.1	39.7	0.3	0.2	0.5	0.4	0.4
Արագածոտն Aragatsotn	8 602	8 858	9 736	10 842	11 322	19.9	26.6	25.5	29.1	31.5	17.1	23.5	24.8	31.6	35.7
Արարատ Ararat	3 895	3 599	4 141	4 193	5 153	33.1	38.6	32.7	40.9	46.1	12.9	13.9	13.5	17.1	23.7
Արմավիր Armavir	5 255	4 067	5 114	4 732	5 794	26.8	33.4	27.7	36.1	40.8	14.1	13.6	14.1	17.1	23.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	21 981	16 425	21 699	21 371	21 899	25.3	32.2	27.8	30.9	31.5	55.7	52.9	60.4	66.0	68.9
Լոռի Lori	6 498	5 838	7 309	8 366	9 504	16.4	28.1	22.8	33.2	33.0	10.7	16.4	16.6	27.8	31.4
Կոտայք Kotayk	5 067	5 386	6 133	6 706	6 095	14.2	25.1	17.2	23.8	24.7	7.2	13.5	10.6	16.0	15.1
Շիրակ Shirak	19 081	18 531	21 915	23 026	24 622	25.6	28.9	26.8	32.3	31.3	48.7	53.4	58.5	74.4	72.2
Սյունիք Syunik	11 436	9 629	11 778	14 147	15 049	8.9	24.2	26.0	29.7	31.0	9.8	23.3	30.6	41.9	46.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 516	1 416	1 394	1 294	1 283	16.4	24.6	24.7	27.0	28.1	2.5	3.5	3.5	3.5	3.6
Տավուշ Tavush	4 131	4 038	4 341	4 917	5 544	12.6	24.5	23.7	32.1	30.6	4.5	9.9	10.0	15.8	17.0

Աղյուսակ 3.4.

Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*

Sown areas, average yield and gross production of potato, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**28 362**	**28 675**	**31 243**	**30 680**	**31 552**	**170.1**	**194.3**	**206.7**	**214.3**	**232.2**	**482.0**	**557.3**	**647.2**	**660.5**	**733.2**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	72	70	93	90	90	235.1	228.9	225.8	100.2	200.0	1.7	1.6	2.1	0.9	1.8
Արագածոտն Aragatsotn	1 565	1 567	1 569	1 605	1 622	219.0	231.2	243.0	244.7	259.0	34.3	36.2	38.1	39.3	42.0
Արարատ Ararat	796	802	896	781	782	303.8	305.5	306.8	309.5	333.1	24.3	24.5	27.5	24.2	26.0
Արմավիր Armavir	1 230	1 320	1 567	1 216	1 339	262.5	323.8	325.8	268.0	321.9	32.3	42.8	52.3	35.2	43.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	12 938	13 498	14 524	14 109	14 786	180.1	189.3	203.3	217.9	245.3	233.1	255.5	295.2	307.5	362.7
Լոռի Lori	3 847	3 458	3 712	3 953	4 016	82.7	112.6	146.7	184.0	182.4	31.8	38.9	54.5	72.7	73.3
Կոտայք Kotayk	777	703	843	818	828	180.9	225.5	206.9	199.5	202.7	14.1	15.9	17.5	16.3	16.8
Շիրակ Shirak	3 362	3 667	4 148	4 219	4 268	206.3	248.0	248.4	250.1	251.9	69.3	91.0	103.0	105.5	107.5
Սյունիք Syunik	1 648	1 677	1 703	1 713	1 728	143.5	164.7	174.4	178.9	190.0	23.6	27.6	29.7	30.6	32.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	179	182	187	178	179	165.2	169.9	172.1	181.9	188.3	3.0	3.1	3.2	3.2	3.4
Տավուշ Tavush	1 948	1 731	2 001	1 998	1 914	76.0	116.6	119.7	123.1	122.0	14.5	20.2	24.1	25.1	23.7

Աղյուսակ 3.5.

Table 3.5.

Բանջարաևոցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**23 506**	**25 010**	**25 211**	**25 403**	**26 413**	**294.2**	**306.7**	**325.0**	**333.7**	**350.5**	**707.6**	**787.1**	**849.0**	**876.0**	**954.6**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	306	110	319	312	314	122.8	141.9	129.8	148.5	216.4	3.7	1.6	4.1	4.6	6.7
Արագածոտն Aragatsotn	804	978	978	1 011	1 035	274.7	275.7	320.3	339.9	352.7	22.1	27.0	31.3	34.4	36.5
Արարատ Ararat	6 427	6 826	6 406	6 330	6 533	412.7	412.2	453.1	471.0	486.1	269.0	285.3	305.0	306.2	341.0
Արմավիր Armavir	8 172	8 781	8 790	9 007	9 703	315.2	331.9	361.8	358.4	372.7	270.4	307.0	331.8	342.4	366.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 670	1 845	2 074	2 023	2 092	308.8	306.1	300.5	308.1	306.4	51.6	56.5	62.3	62.3	64.1
Լոռի Lori	1 311	1 359	1 359	1 454	1 489	97.3	123.5	132.6	164.0	181.5	12.6	16.8	18.0	23.9	27.0
Կոտայք Kotayk	1 193	1 237	1 356	1 327	1 156	176.3	178.2	167.2	168.4	194.4	21.0	22.1	22.8	22.4	22.5
Շիրակ Shirak	1 283	1 523	1 486	1 634	1 698	220.5	254.9	272.8	276.3	311.9	28.3	38.8	40.6	45.1	53.0
Սյունիք Syunik	965	972	978	988	1 000	156.9	162.3	169.8	174.3	176.3	15.1	15.8	16.6	17.2	17.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	432	438	454	396	407	149.3	152.2	147.0	168.8	188.1	6.5	6.6	6.7	6.7	7.6
Տավուշ Tavush	943	941	1 011	921	986	77.4	102.0	95.7	112.5	118.9	7.3	9.6	9.8	10.8	12.0

Աղյուսակ 3.6.
Table 3.6.

Բոստանային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4 476**	**5 764**	**5 128**	**5 356**	**5 832**	**296.0**	**313.8**	**399.9**	**388.5**	**421.4**	**132.5**	**180.9**	**205.1**	**208.1**	**245.7**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	3	7	32	60	60	223.7	191.0	129.2	133.3	250.0	0.1	0.1	0.4	0.8	1.5
Արագածոտն Aragatsotn	178	158	158	173	182	367.0	365.0	394.9	375.2	388.0	6.5	5.8	6.3	6.5	7.0
Արարատ Ararat	1 404	1 482	1 380	1 515	1 770	378.8	394.5	467.3	431.5	463.8	53.2	58.5	64.5	65.4	82.1
Արմավիր Armavir	2 781	4 016	3 438	3 499	3 681	254.7	284.5	382.1	378.7	411.9	70.8	114.3	131.4	132.5	151.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	9	9	10	6	11	22.4	24.6	30	150.0	104.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	0	0	-	-	-	0.0	0.0	-	-	-	0.0	0.0	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18	19	19	14	36	149.0	159.5	160.5	218.8	197.8	0.3	0.3	0.3	0.3	0.7
Տավուշ Tavush	83	73	91	89	92	191.4	264.2	246.3	277.5	288.3	1.6	1.9	2.2	2.5	2.7

Աղյուսակ 3.7.

Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*

Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**37 710**	**37 149**	**39 285**	**40 229**	**40 145**	**39.2**	**73.5**	**97.0**	**95.0**	**80.8**	**128.5**	**239.4**	**331.7**	**338.1**	**291.1**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	1 327	1 327	1 327	1 328	1 368	22.3	34.5	42.5	44.4	34.9	2.9	4.6	5.6	5.9	4.7
Արագածոտն Aragatsotn	5 212	4 882	6 486	6 602	6 621	42.7	61.8	120.3	120.0	122.1	21.3	29.0	67.4	69.9	71.6
Արարատ Ararat	7 112	6 972	7 299	7 394	7 416	79.6	116.4	130.8	135.3	103.9	50.9	75.7	86.4	91.8	70.9
Արմավիր Armavir	8 207	8 216	7 729	8 340	8 413	18.0	107.5	142.5	114.3	88.1	9.5	60.3	81.5	75.0	62.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 426	1 485	1 488	1 488	1 488	154.6	167.3	177.8	183.0	186.9	21.0	23.3	24.8	25.6	26.1
Լոռի Lori	2 433	2 435	2 571	2 591	2 466	4.6	16.7	27.1	26.6	12.3	1.0	3.6	6.3	6.3	2.8
Կոտայք Kotayk	4 476	4 188	4 690	4 690	4 547	18.8	35.7	45.0	47.0	35.6	8.6	13.7	18.6	19.3	14.2
Շիրակ Shirak	456	441	494	503	514	37.8	77.4	134.7	157.8	177.8	1.7	3.4	6.3	7.7	9.0
Սյունիք Syunik	2 587	2 586	2 586	2 591	2 592	12.6	48.2	53.2	56.4	56.5	3.0	11.6	13.0	14.0	14.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2 124	2 141	2 143	2 148	2 155	14.1	17.6	26.3	29.4	27.7	2.6	3.3	5.0	5.7	5.5
Տավուշ Tavush	2 350	2 476	2 472	2 554	2 565	27.2	48.2	74.9	73.7	44.3	6.0	10.9	16.8	16.9	10.3

Աղյուսակ 3.8.

Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**17 373**	**16 288**	**17 415**	**17 465**	**17 215**	**151.5**	**158.0**	**151.3**	**149.8**	**157.7**	**222.9**	**229.6**	**241.4**	**240.8**	**261.3**
այդ թվում՝ of which															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	54.1	65.4	67.0	68.6	78.4	3.3	4.0	4.1	4.2	4.8
Արագածոտն Aragatsotn	1 571	1 148	1 694	1 698	1 699	79.0	107.8	88.0	87.1	92.4	12.0	12.3	14.1	14.5	15.5
Արարատ Ararat	4 992	4 881	5 120	5 143	5 083	203.0	204.2	199.4	211.3	218.8	93.3	94.7	100.3	104.3	112.2
Արմավիր Armavir	7 379	6 863	7 033	7 136	7 119	186.3	183.5	176.2	156.6	167.2	97.5	99.6	103.4	95.9	107.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	1.0	1.0	1	-	-	20.0	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	18.9	20.3	25.8	34.0	55.4	0.1	0.1	0.2	0.2	0.4
Կոտայք Kotayk	362	290	403	336	161	10.4	17.2	17.1	26.8	21.9	0.4	0.5	0.5	0.6	0.3
Շիրակ Shirak	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	185	185	185	185	185	49.0	50.5	62.1	64.4	64.9	0.9	0.9	1.1	1.2	1.2
Վայոց ձոր Vayots Dzor	895	889	928	935	935	47.1	51.0	49.8	58.4	55.8	3.8	4.2	4.4	5.3	5.1
Տավուշ Tavush	1 313	1 356	1 375	1 355	1 356	88.5	98.6	97.2	107.5	108.4	11.6	13.3	13.3	14.6	14.6

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2013թ. *հա*

Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2013 *hectare*

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքներ hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**179 170**	**45 238**	**133 932**	**140084**	**30 897**	**109187**	**26 590**	**5 445**	**21 145**	**7 704**	**4 863**	**2 841**	**3 097**	**2 731**	**366**	**1 695**	**1 302**	**393**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	28 584	6 556	22 028	23 153	4 338	18 815	3 386	690	2 696	1 127	610	517	865	865	-	53	53	-
Արարատ Ararat	17 948	3 863	14 085	10 566	2 252	8 314	6 181	973	5 208	1 106	543	563	-	-	-	95	95	-
Արմավիր Armavir	18 050	4 434	13 616	8 371	2 181	6 190	7 821	1 330	6 491	778	383	395	521	241	280	559	299	260
Գեղարքունիք Gegharkunik	14 693	4 663	10 030	13 755	3 768	9 987	499	499	-	253	253	-	109	109	-	77	34	43
Լոռի Lori	19 634	3 348	16 286	18 590	2 938	15 652	165	-	165	838	410	428	41	-	41	-	-	-
Կոտայք Kotayk	17 677	4 072	13 605	14742	2 857	11 885	2 205	485	1 720	560	560	-	90	90	-	80	80	-
Շիրակ Shirak	18 212	6 295	11 917	16 846	4 934	11 912	5	-	5	266	266	-	782	782	-	313	313	-
Սյունիք Syunik	16 252	4 991	11 261	15 191	3 937	11 254	17	10	7	907	907	-	55	55	-	82	82	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	14 993	4 147	10 846	11 175	2 091	9 084	2 554	792	1 762	479	479	-	439	439	-	346	346	-
Տավուշ Tavush	13 127	2 869	10 258	7 695	1 601	6 094	3 757	666	3 091	1 390	452	938	195	150	45	90	-	90

Ծանոթություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորեխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agtriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.

Table 3.10.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2014թ.
Infected areas by locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2014

հա
hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		*այդ թվում՝* ըստ հողատեսքերի *including* by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքեր hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with		ընդամենը total	*որոնցից՝* վարակված են *of which* infected with	
		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**180 712**	**56 694**	**124 018**	**151 192**	**48 258**	**102934**	**26 034**	**5 100**	**20 934**	**2 469**	**2 319**	**150**	**799**	**799**	**-**	**218**	**218**	**-**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	18 144	3 244	14 900	13 015	2 630	10 385	4 832	317	4 515	297	297	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	17 400	4 400	13 000	11 218	3 420	7 798	6 012	810	5 202	170	170	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	18 390	4 485	13 905	10 577	2 599	7 978	7 661	1 734	5 927	103	103	-	28	28	-	21	21	
Գեղարքունիք Gegharkunik	19 882	8 462	11 420	19 882	8 462	11 420	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	20 374	6 086	14 288	20 067	5 869	14 198	90	-	90	217	217	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	15 548	5 270	10 278	11 902	3 339	8 563	2 641	926	1 715	875	875	-	130	130	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	23 199	9 100	14 099	22 284	8 185	14 099	-	-	-	157	157	-	587	587		171	171	
Սյունիք Syunik	22 844	9 420	13 424	22 664	9 240	13 424	100	100	-	80	80	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 419	1 985	8 434	8 364	1 436	6 928	1 747	391	1 356	248	98	150	34	34	-	26	26	-
Տավուշ Tavush	14 512	4 242	10 270	11 219	3 078	8 141	2 951	822	2 129	322	322	-	20	20	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո,
ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2013թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2013

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**133 932**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	22 028	79	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	14 085	84	14	88	14	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	13 616	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	10 030	125	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	16 286	97	17	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	13 605	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	11 917	94	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	11 261	144	22	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	10 846	78	12	79	12	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	10 258	78	12	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո,

ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2014թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2014

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**124 018**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	14 900	96	16	91	16	-	-	-	-	-	-
Արարատ Ararat	13 000	69	10	85	11	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	13 905	58	8	70	9	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	11 420	145	24	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14 288	108	19	-	-	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	10 278	-	-	65	11	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	14 099	117	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	13 424	94	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	8 434	66	11	75	13	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	10 270	73	8	69	11	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2013թ.[1]

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2013[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**45 238**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	6 556	0-8	-	3-6	-	3-6	-	1-8	-	1-3	-	-
Արարատ Ararat	3 863	1-7	-	1-3	-	1-4	-	-	-	4-5	-	-
Արմավիր Armavir	4 434	0-6	-	2-3	-	3-4	-	2-3	-	5-6	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	4 663	0-5	-	1-2	-	1-2	-	0-2	-	1-2	-	-
Լոռի Lori	3 348	0-4	-	-	-	1-4	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	4 072	1-6	-	0-3	-	0-3	-	1-7	-	0-2	-	-
Շիրակ Shirak	6 295	0-3	-	-	-	1-2	-	1-3	-	1-3	-	-
Սյունիք Syunik	4 991	1-5	-	1-2	-	1-3	-	1-4	-	3-4	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4 147	0-6	-	1-6	-	1-2	-	0-3	-	0-2	-	-
Տավուշ Tavush	2 869	0-4	-	2-3	-	2-3	-	0-2	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2014թ.[1]

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2014[1]

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, *total*, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**56 694**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3 244	1-4	-	0-2	-	1-3	-	-	-		-	-
Արարատ Ararat	4 400	7-19	1-2	12-18	1-2	1-3	-	-	-		-	88-89
Արմավիր Armavir	4 485	0-4	-	0-4	-	1-2	-	0-2	-	1-2	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 462	0-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	6 086	0-4	-	-	-	0-4	-	-	-	-	-	-
Կոտայք Kotayk	5 270	1-5	-	2-4	-	1-5	-	3-4	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	9 100	0-4	-	-	-	0-4	-	0-3	-	0-2	-	-
Սյունիք Syunik	9 420	0-4	-	1-2	-	1-2	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 985	0-5	-	1-4	-	0-2	-	0-1	-	1-2	-	-
Տավուշ Tavush	4 242	0-4	-	1-4	-	1-3	-	1-2	-	-	-	-

[1] *1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (իտալական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:*
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2014թ. հոկտեմբեր - դեկտեմբեր)

Հոկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր 1-2, Սյունիքում՝ ցածր 3-4 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 13-15-ին. Սյունիքի հովիտներում, Արարատյան դաշտում և Տավուշում գրանցվել է +24...+27, Լոռում և Արագածոտնի նախալեռներում՝ +22...+25, Սյունիքի նախալեռներում՝ +18…+23, Շիրակում, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +16...+20 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հոկտեմբերի 20-ին և 21-ին. Լոռում գրանցվել է -4…-6, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում, Սյունիքի նախալեռներում՝ 0...-5, Տավուշում՝ -3...+2, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +1...+5 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքում կազմել է նորմայի 120-140%, Արարատյան դաշտում, Շիրակում և Գեղարքունիքում՝ 65-110%, Լոռում, Տավուշում, Արագածոտնում և Կոտայքում՝ 40-80%:

Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները, եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել այն իրականացնելու համար:

Նոյեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից ցածր՝ 0.5-1.0 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 07-ին և 08-ին. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +16…+18, Արարատյան դաշտում, Լոռում, Տավուշում, Սյունիքի նախալեռներում՝+14...+16, Արագածոտնի նախալեռներում և Շիրակում՝ +10...+14, Գեղարքունիքում, Կոտայքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ +6...+11 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է նոյեմբերի 5-6-ին. Գեղարքունիքում գրանցվել է -7…-14, Լոռում, Շիրակում, Կոտայքում, Սյունիքի նախալեռներում և Վայոց ձորի լեռնային շրջաններում՝ -7...-12, Արագածոտնի նախալեռներում և Արարատյան դաշտում՝ -4…-6, Տավուշում՝ -2…-3, Սյունիքի հովիտներում՝ -2…+1 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Շիրակում կազմել է նորմայի 130-294%, Սյունիքի հովիտներում՝ 194-260%, Արագածոտնում՝ 127-172%, Գեղարքունիքում՝ 124-240%, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ 123-178%, Կոտայքում՝ 119-146%, Արարատյան դաշտում՝ 116-226%, Տավուշում՝ 105-108%:

Ամսվա ընթացքում եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել աշնանացանի համար, վտանգավոր ջերմաստիճաններ չեն գրանցվել:

Դեկտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր՝ 2-5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 10-11-ին և 30-ին. Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +17...+21, Տավուշում՝ +17...+18, Լոռում, Արարատյան դաշտում, Սյունիքի նախալեռներում՝ +12...+16, Արագածոտնի նախալեռներում՝ +6...+9, լեռնային շրջաններում՝ +3...+8 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է դեկտեմբերի 4-ին և 26-ին. լեռնային շրջաններում գրանցվել է -8…-13, Լոռում և Սյունիքի նախալեռներում՝ -5…-9, Տավուշում, Արագածոտնի նախալեռներում, Արարատյան դաշտում՝ -2…-7, Սյունիքի հովիտներում -4…+1 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը Սյունիքի հովիտներում կազմել է նորմայի 150-250%, Սյունիքի նախալեռներում՝ 80-90%, Արարատյան դաշտում՝ 70-100%, Տավուշում՝ 60-90%, լեռնային շրջաններում՝ 50-100%, Արագածոտնի նախալեռներում՝ 50-80%, Լոռում՝ 20-70%:

Ամսվա ընթացքում լեռնային շրջաններում աշնանացան ցորենը գտնվել է ձմեռային հանգստի շրջանում: Աշնանացանի ձմեռման համար վտանգավոր ջերմաստիճաններ չեն գրանցվել:

Agro – meteorological information
(October – December 2014)

In the most regions of Republic the average monthly air temperature in October was below the norm by 1-2 and in Syunik by 3-4 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 13-15 of October: in Syunik valleys, Ararat valley and in Tavush it was +24…+27, in Lori and sub-mountain regions of Aragatsotn +22…+25, in sub-mountain regions of Syunik +18…+23, in Shirak, Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor +16…+20 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 20 and 21 of October: in Lori it was -4…-6, in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor and in sub-mountain regions of Syunik 0…-5, in Tavush -3…+2, in sub-mountain regions of Aragatsotn, Ararat valley and Syunik valleys +1…+5 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 120-140% of norm in Syunik, 65-110 % in Ararat valley, Shirak and Gegharkunik, 40-80% in Lori, Tavush, Aragatsotn and Kotayk.

During the month the agricultural works were continued. The weather conditions were favourable for implementation of these works.

In the Republic the average monthly air temperature in November was below the norm by 0.5-1.0 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 07 and 08 of November: in Syunik valleys it was +16…+18, in Ararat valley, Lori, Tavush, sub-mountain regions of Syunik +14…+16, in sub-mountain regions of Aragatsotn and in Shirak +10…+14, in Gegharkunik, Kotayk, mountain regions of Aragatsotn and Vayots Dzor +6…+11 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 5-6 of November: in Gegharkunik it was -7…-14, in Lori, Shirak, Kotayk, sub-mountain regions of Syunik and mountain regions of Vayots Dzor -7…-12, in sub-mountain regions of Aragatsotn and in Ararat valley -4…-6, in Tavush -2…-3, in Syunik valleys -2…+1 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 130-294% of norm in Shirak, 194-260% in Syunik valleys, 127-172% in Aragatsotn, 124-240% in Gegharkunik, 123-178% in Lori and sub-mountain regions of Syunik, 119-146% in Kotayk, 116-226% in Ararat valley, 105-108% in Tavush.

During the month the weather conditions were favourable for winter crops. Dangerous temperatures were not observed.

In the Republic the average monthly air temperature in December was over the norm by 2-5 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 10-11 and 30 of December: in Syunik valleys it was +17…+21, in Tavush +17…+18, in Lori, Ararat valley and sub-mountain regions of Syunik +12…+16, in sub-mountain regions Aragatsotn +6…+9, in mountain regions +3…+8 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 4 and 26 of December: in mountain regions it was -8…-13, in Lori and sub-mountain regions of Syunik -5…-9, in Tavush, sub-mountain regions of Aragatsotn and in Ararat valley -2…-7, in Syunik valleys -4…+1 degrees.

The amount of monthly precipitation made up 150-250% of norm in Syunik valleys, 80-90% in sub-mountain regions of Syunik, 70-100% in Ararat valley, 60-90% in Tavush, 50-100% in mountain regions, 50-80% in sub-mountain regions of Aragatsotn, 20-70% in Lori.

During the month the winter wheat was in winter resting in mountain regions. Dangerous temperatures were not observed for wintering of winter crops.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր կենդանիների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattle as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2012	2013	2014	2015[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**599 243**	**661 003**	**677 584**	**...**
այդ թվում՝ *of which*				
ք. Երևան Yerevan	2 523	2 673	3 750	...
Արագածոտն Aragatsotn	75 702	85 161	85 263	...
Արարատ Ararat	41 434	44 225	46 376	...
Արմավիր Armavir	47 730	54 984	55 796	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	98 486	112 265	115 619	...
Լոռի Lori	74 267	81 540	81 850	...
Կոտայք Kotayk	54 247	59 455	61 464	...
Շիրակ Shirak	99 683	105 729	107 097	...
Սյունիք Syunik	52 508	56 273	60 548	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18 527	22 738	22 749	...
Տավուշ Tavush	34 136	35 960	37 072	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2012	2013	2014	2015[1]
ՀՀ ընդամենը **Total in RA**	**283 349**	**303 277**	**309 616**	**...**
այդ թվում՝ *of which*				
ք. Երևան Yerevan	1 146	1 166	1 271	...
Արագածոտն Aragatsotn	36 920	40 326	40 350	...
Արարատ Ararat	16 482	17 321	17 721	...
Արմավիր Armavir	18 212	19 972	20 143	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	52 035	54 271	56 735	...
Լոռի Lori	36 143	39 127	39 193	...
Կոտայք Kotayk	26 004	27 434	28 152	...
Շիրակ Shirak	45 916	50 152	50 567	...
Սյունիք Syunik	25 727	26 742	28 281	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	8 326	9 576	9 676	...
Տավուշ Tavush	16 438	17 190	17 527	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
Head

	2012		2013		2014		2015[1]	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից*՝ մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից*՝ մայր խոզեր *of which* sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	*որից*՝ մայր խոզեր *of which* sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**108 088**	**23 062**	**145 044**	**31 324**	**139 799**	**26 006**	**...**	**...**
այդ թվում՝ of which								
ք. Երևան Yerevan	5 361	413	6 171	411	6 478	579	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	9 513	4 414	10 513	4 942	10 521	2 469	...	...
Արարատ Ararat	12 032	2 784	18 120	4 015	19 434	3 621	...	...
Արմավիր Armavir	12 402	3 014	20 683	4 818	19 999	3 770	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	7 973	1 682	11 912	2 606	11 527	2 401	...	...
Լոռի Lori	7 446	1 919	13 701	3 239	12 255	2 191	...	...
Կոտայք Kotayk	14 588	2 060	19 213	3 128	15 305	2 983	...	...
Շիրակ Shirak	15 272	2 806	15 703	3 296	13 810	3 249	...	...
Սյունիք Syunik	7 751	1 444	10 586	1 971	11 686	2 019	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 404	342	1 921	349	1 890	356	...	...
Տավուշ Tavush	14 346	2 184	16 521	2 549	16 894	2 368	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2012					2013					2014					2015[1]				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total					Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total					Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	*այդ թվում՝ including*			
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats		ոչխարներ sheep	*որից՝ մաքիներ of which* ewes	այծեր goats	*որից՝ մայր այծեր of which* nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**590 214**	**561 634**	**389 928**	**28 580**	**22 364**	**674 731**	**645 711**	**454 305**	**29 020**	**21 403**	**717 574**	**687 074**	**482 084**	**30 500**	**22 002**	**...**	**...**	**...**	**...**	**...**
այդ թվում՝ of which																				
ք. Երևան Yerevan	1 865	1 865	898	-	-	1 984	1 984	872	-	-	6 297	6 277	3 211	20	18	...	...	...	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	82 158	78 956	59 965	3 202	2 279	95 914	92 406	64 419	3 508	2 594	96 766	92 998	68 808	3 768	2 856	...	...	...	...	...
Արարատ Ararat	70 483	67 549	50 568	2 934	2 160	81 369	78 125	57 194	3 244	2 357	92 503	88 907	65 693	3 596	2 552	...	...	...	...	...
Արմավիր Armavir	71 033	70 406	51 242	627	454	92 485	91 897	65 131	588	307	91 114	90 550	64 674	564	326	...	...	...	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	91 680	88 731	60 826	2 949	2 214	101 388	98 666	68 653	2 722	1 902	102 613	99 860	70 305	2 753	1 959	...	...	...	...	...
Լոռի Lori	28 746	26 740	18 199	2 006	1 551	32 190	30 101	21 417	2 089	1 588	37 851	35 253	23 390	2 598	1 794	...	...	...	...	...
Կոտայք Kotayk	40 979	37 730	27 816	3 249	2 545	44 247	41 111	32 754	3 136	2 579	46 108	42 586	31 015	3 522	2 718	...	...	...	...	...
Շիրակ Shirak	82 310	79 315	50 912	2 995	1 927	86 484	83 795	59 538	2 689	1 896	90 400	87 784	62 961	2 616	1 814	...	...	...	...	...
Սյունիք Syunik	86 284	82 848	51 792	3 436	2 409	101 559	98 094	62 786	3 465	2 370	114 655	111 243	70 292	3 412	2 260	...	...	...	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	19 530	14 013	9 826	5 517	4 772	21 377	15 422	12 272	5 955	4 587	23 097	16 864	12 463	6 233	4 728	...	...	...	...	...
Տավուշ Tavush	15 146	13 481	8 782	1 665	1 155	15 734	14 110	9 269	1 624	1 223	16 170	14 752	9 272	1 418	977	...	...	...	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2012		2013		2014		2015[1]	
	Թռչուններ[2], ընդամենը Poultry[1], total	*որից՝ ածան հավեր of which hens*	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից՝ ածան հավեր of which hens*	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից՝ ածան հավեր of which hens*	Թռչուններ[1], ընդամենը Poultry[1], total	*որից՝ ածան հավեր of which hens*
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**4 023 482**	**2 509 157**	**4 050 001**	**2 689 025**	**4 101 197**	**2 485 439**	**...**	**...**
այդ թվում՝ of which								
ք. Երևան Yerevan	189 661	130 873	195 088	159 251	156 833	14 518	...	...
Արագածոտն Aragatsotn	288 113	200 674	324 755	302 469	336 344	273 410	...	...
Արարատ Ararat	289 612	215 294	326 580	256 611	336 971	268 786	...	...
Արմավիր Armavir	1 113 671	597 092	1 516 965	815 885	1 420 978	606 657	...	...
Գեղարքունիք Gegharkunik	256 565	195 386	317 982	261 685	311 845	255 620	...	...
Լոռի Lori	182 088	142 436	160 350	115 702	163 706	129 874	...	...
Կոտայք Kotayk	1 071 316	595 195	582 409	328 336	620 639	470 859	...	...
Շիրակ Shirak	213 152	151 640	206 439	166 221	188 757	161 299	...	...
Սյունիք Syunik	142 690	87 472	153 454	96 403	297 090	102 220	...	...
Վայոց ձոր Vayots Dzor	82 434	59 333	67 572	50 303	63 110	55 889	...	...
Տավուշ Tavush	194 180	133 762	198 407	136 159	204 922	146 309	...	...

[1] *Տվյալները կամփոփվեն ս. թ. մարտին:*
The data will be summarized in March of this year.
[2] *Ցուցանիշը ներառում է հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:*
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2013թ.[1]
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2013[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ Cattle	**2**	-	-	-	-	-	**1**	-	-	-	-	1
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**1 887**	114	302	104	250	231	21	472	227	126	39	1
տուբերկուլյոզ tuberculosis	**6**	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax												
բրուցելյոզ brucellosis	**1 582**	-	274	206	331	43	-	208	394	22	104	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Գյուղատնտեսական կենդանիների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2014թ. [1]
Agricultural animals by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2014[1]

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց Ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	**929**	-	108	89	78	86	-	346	98	54	65	5
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	**606**	-	64	84	-	81	-	156	59	6	153	3
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] *Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:*
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը **RA,** total	*այդ թվում՝* ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *of which* **by marzes and Yerevan city**										
		ք. Երևան Yerevan	**Արագա-ծոտն Aragatsotn**	**Արարատ Ararat**	**Արմավիր Armavir**	**Գեղար-քունիք Gegharkunik**	**Լոռի Lori**	**Կոտայք Kotayk**	**Շիրակ Shirak**	**Սյունիք Syunik**	**Վայոց ձոր Vayots Dzor**	**Տավուշ Tavush**
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ձիեր Horses	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դաբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանդի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա[1]) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons[1])								
	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**124.3**	**127.9**	**130.3**	**146.8**	**163.3**	**14.5**	**20.8**	**29.8**	**98.2**
ք. Երևան Yerevan	0.5	0.6	0.8	1.8	4.1	0.6	0.7	1.2	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	14.4	14.7	14.7	15.6	16.5	1.3	2.0	3.0	10.2
Արարատ Ararat	8.0	8.3	8.7	9.8	11.7	0.9	1.5	2.0	7.3
Արմավիր Armavir	10.0	10.3	11.0	15.4	18.8	2.1	2.4	3.7	10.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	21.5	21.8	21.8	23.5	25.7	2.0	3.1	4.6	16.0
Լոռի Lori	14.6	15.0	15.1	16.3	17.3	1.2	2.1	3.1	10.9
Կոտայք Kotayk	12.1	12.6	12.9	14.7	15.3	1.5	1.8	2.7	9.3
Շիրակ Shirak	19.8	20.0	20.0	21.4	22.0	1.8	2.9	4.0	13.3
Սյունիք Syunik	11.1	11.8	12.0	13.9	16.7	1.7	2.3	2.7	10.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.7	4.8	5.0	5.6	5.9	0.6	0.7	1.1	3.5
Տավուշ Tavush	7.6	8.0	8.3	8.8	9.3	0.8	1.3	1.7	5.5
	Կաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)								
	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**600.9**	**601.5**	**618.2**	**657.0**	**700.4**	**156.8**	**250.2**	**191.1**	**102.3**
ք. Երևան Yerevan	2.3	2.0	2.2	2.5	2.7	0.5	0.8	0.8	0.6
Արագածոտն Aragatsotn	74.1	74.8	76.5	79.9	84.6	18.6	29.7	24.3	12.0
Արարատ Ararat	38.1	36.5	38.2	40.1	43.4	9.1	15.9	12.0	6.4
Արմավիր Armavir	36.1	36.1	37.4	40.5	43.9	10.0	15.3	12.4	6.2
Գեղարքունիք Gegharkunik	112.4	114.5	116.3	120.7	128.6	28.4	47.6	33.4	19.2
Լոռի Lori	77.1	76.2	77.7	81.3	86.0	18.6	30.5	24.2	12.7

[1] *Ներառյալ ներքին սպառումը:*
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	51.3	51.8	53.5	57.9	64.8	14.6	22.6	18.2	9.4
Շիրակ Shirak	99.0	98.8	101.5	107.6	110.5	25.3	39.5	29.7	16.0
Սյունիք Syunik	55.8	55.9	57.2	62.2	69.4	15.7	24.6	18.6	10.5
Վայոց ձոր Vayots Dzor	19.9	20.0	21.1	24.8	25.5	6.7	8.8	6.6	3.4
Տավուշ Tavush	34.8	34.9	36.6	39.5	41.0	9.3	14.9	10.9	5.9
	Ձու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)								
	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	**702.2**	**633.6**	**658.1**	**615.2**	**638.3**	**110.0**	**279.8**	**153.0**	**95.5**
ք. Երևան Yerevan	33.5	27.9	35.6	28.7	10.7	5.8	3.1	1.1	0.7
Արագածոտն Aragatsotn	70.4	59.7	61.7	59.4	62.5	9.0	29.3	14.3	9.9
Արարատ Ararat	76.7	55.0	55.0	54.7	59.2	5.4	31.9	14.8	7.1
Արմավիր Armavir	126.3	135.5	140.1	127.7	130.6	23.9	45.8	33.0	27.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	68.3	56.6	57.1	58.2	56.7	7.6	29.6	14.5	5.0
Լոռի Lori	39.7	47.3	47.3	43.7	45.8	5.2	24.6	12.1	3.9
Կոտայք Kotayk	156.4	125.7	132.1	117.3	127.5	33.8	41.2	26.2	26.3
Շիրակ Shirak	40.3	39.7	40.9	40.1	39.9	5.5	20.4	9.8	4.2
Սյունիք Syunik	28.2	26.9	27.2	26.3	39.6	4.3	19.9	11.3	4.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	17.6	17.5	18.2	17.4	19.5	2.8	9.9	4.3	2.5
Տավուշ Tavush	44.8	41.8	42.9	41.7	46.3	6.7	24.1	11.6	3.9

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Ցորեն Wheat	344 660.4	356 038.3	477 681.2	345 571.8	332 307.4	43 011.7	30 288.0	174 346.8	84 660.9
Ալյուր Flour	782.4	11 769.9	1 285.8	896.6	3 032.5	273.3	136.2	511.0	2 112.0
Բրինձ Rice	12 546.1	10425.0	10 413.1	10 271.5	10 620.9	2 731.5	2 230.1	2 509.3	3 150.0
Մակարոնեղեն Macaroni	3 521.5	4 129.0	4 315.4	4 825.4	5 337.6	923.9	1 189.1	1 418.3◊	1 806.3
Շաքար Sugar	58 159.6	4 316.8	3 624.0	4 850.2	5 494.8	704.5	1 303.9◊	1 925.7	1 560.7
Բուսական յուղ Vegetable oil	23 223.9	23 762.5	26 573.0	25 984.2	25 735.1	4 530.0	5 653.9	8 117.1	7 434.1
Ձու Eggs	259.1	1 983.2	27.1	1 245.7	870.8	186.9	24.4	49.3	610.2
Թռչնի միս Poultry	36 434. 2	38 971.0	33 634.7	31 723.6	31 911.4	8 907.6	7 012.7	6 212.7◊	9 778.4
Տավարի միս Beef	6 078.1	10 115.5	8 335.8	5 453.3	5 570.7	1 262.3	1 414.0	1 176.9	1 717.5
Խոզի միս Pork	4 608.8	5 081.6	8 261.5	8 136.4	7 295.8	967.0	1 818.7	1 395.2	3 114.9
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	3 636.1	3 507.2	3 066.5	3 095.2	4 455.5	712.4	845.3	1 439.0	1 458.8
Կարագ Butter	3 058.5	4 540.2	4 907.4	4 749.0	5 262.3	1 694.0	1 137.0	451.6◊	1 979.7
Պանիր Cheese	725.8	1 019.2	1 056.2	1 243.7	1 187.9	249.0	277.1◊	205.2	456.6
Բանջարեղեն Vegetables	20 959.4	28 781.5	20 043.6	19 336.9	27 601.3	5 243.8	10 224.0	3 672.0◊	8 461.5
որից՝ կարտոֆիլ *of which* potatoes	1 577.9	9 365.0	5 099.4	4 078.9	8 281.3	606.5	2 460.1	1 262.6	3 952.1
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղները) Fruit (including nuts)	32 081.0	33 577.7	29 145.3	29 603.2	35 498.4	9 745.7	7 507.6	3 313.6	14 931.5
որից՝ խաղող *of which* grapes	958.1	857.3	1 108.0	723.3	754.2	37.8	159.4	70.7	486.3
բոստանային մշակաբույսեր melons	449.1	434.1	347.4	340.8	376.6	10.0	337.2	24.8	4.6

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	20 563.2	25 313.9	31 633.7	33 829.3	31 874.3	6 501.6	5 352.1	8 532.3	11 488.3
Գինի Wine	1 639.3	1 285.4	2 071.4	2 418.8	3 696.7	607.1◊	872.7	818.4◊	1 398.5
Հանքային ջուր Mineral water	12 771.1	13 294.5	15 614.1	16 660.4	20 359.8	5 381.5	6 163.5	3 588.1	5 226.7
Միրգ (ներառյալ՝ ընկուզապտուղներ) Fruit (including nuts)	9 046.2	15 053.0	27 323.8	34 456.5	17 740.6	1 783.3	680.6	8 400.1◊	6 876.6
որից՝ խաղող *of which* grapes	6 262.9	6 351.3	10 169.6	7 563.4	7 840.1	1 733.7	133.1	1 543.3◊	4 430.0
Պանիր Cheese	496.4	439.8	903.6	1 541.1	1 542.4	94.3	364.3	638.9	444.9
Ձու Eggs	154.9	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2010	2011	2012	2013	2014	2014			
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr	IV եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդանական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	1.6	0.4	0.0	8.3	2.3	-	-	0.3	2.0
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	5 048.1	1 072.6	185.5	252.4	229.2	35.5	115.8	23.8◊	54.1
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	1 003.7	50.4	125.6	82.3	54.9	-	36.5	-	18.4
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	107.8	207.7	235.5	339.4	243.5	42.3	46.5	65.9	88.8

Աղյուսակ 3.26.
Table 3.26.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2011թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2011

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	155.1	224.1	392.2	**771.4**	431.5	64.5	11.6	19.5	2.7	12.6	229.0	**771.4**	36.5	147.4	403.8	1 144.9
Տարեկան Rye	0.5	1.3	0.2	**2.0**	1.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6	**2.0**	86.7	0.4	1.2	3.9
Գարի Barley	48.7	178.2	23.5	**250.4**	41.3	124.0	14.7	14.9	0.6	0.0	54.9	**250.4**	88.6	14.1	38.7	128.3
Վարսակ Oats	1.0	3.3	0.4	**4.7**	0.4	2.9	0.1	0.3	0.0	0.0	1.0	**4.7**	89.2	0.1	0.4	1.4
Եգիպտացորեն Maize	10.2	19.1	53.0	**82.3**	52.2	13.3	5.3	0.1	0.0	0.0	11.4	**82.3**	26.5	17.8	48.9	166.1
Բրինձ Rice	12.2	0.0	10.4	**22.6**	16.8	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	5.7	**22.6**	0.0	5.7	15.7	56.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	1.9	9.5	3.5	**14.9**	9.8	0.5	0.6	0.9	0.0	0.0	3.1	**14.9**	73.1	3.3	9.2	31.2
Կարտոֆիլ Potatoes	390.4	557.3	11.0	**958.7**	128.6	173.3	66.3	114.7	0.9	0.0	474.9	**958.7**	98.2	43.9	120.3	90.3
Բանջարեղեն Vegetables	368.5	968.0	25.8	**1 362.3**	892.4	18.3	30.6	0.9	8.5	0.0	411.6	**1 362.3**	98.2	304.8	835.1	190.1
որից՝ of which																
Կաղամբ Cabbage	55.8	128.4	0.2	**184.4**	105.4	7.7	7.8	0.0	1.1	0.0	62.4	**184.4**	100.7	36.0	98.6	18.7
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.2	10.1	0.0	**15.3**	8.7	0.6	0.6	0.0	0.0	0.0	5.4	**15.3**	100.0	3.0	8.1	0.7
Վարունգ Cucumber	34.3	73.7	1.7	**109.7**	66.3	2.2	2.3	0.0	0.2	0.0	38.7	**109.7**	98.0	22.6	62.0	10.5
Լոլիկ Tomato	112.1	275.5	0.6	**388.2**	257.0	0.8	7.5	0.0	3.6	0.0	119.3	**388.2**	101.1	87.8	240.5	43.3
Գազար Carrot	10.5	23.9	0.2	**34.6**	20.5	1.2	0.5	0.0	0.3	0.0	12.1	**34.6**	100.4	7.0	19.2	7.1
Գլուխ սոխ Onion	26.3	40.6	10.6	**77.5**	48.3	0.0	2.1	0.0	0.1	0.0	27.0	**77.5**	79.5	16.5	45.2	15.4

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	4.3	10.6	0.0	**14.9**	8.4	0.0	0.6	0.8	0.0	0.0	5.1	**14.9**	100.0	2.9	7.9	10.2
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.1	0.5	0.0	**0.6**	0.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.3	**0.6**	100.0	0.1	0.2	0.1
Բոստանային մշակաբույսեր	0.0	180.9	0.4	**181.3**	175.7	3.3	2.2	0.0	0.1	0.0	0.0	**181.3**	99.8	60.0	164.4	21.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	41.2	239.4	42.5	**323.1**	226.2	0.0	20.6	0.0	16.0	0.0	60.3	**323.1**	90.0	77.3	211.7	104.6
որից՝ of which																
Խնձոր Apple	16.6	77.6	3.9	**98.1**	71.5	0.0	7.7	0.0	0.4	0.0	18.5	**98.1**	95.7	24.4	66.9	32.8
Տանձ Pear	4.8	23.0	0.1	**27.9**	20.2	0.0	2.3	0.0	0.0	0.0	5.4	**27.9**	99.6	6.9	18.9	10.6
Սերկևիլ Quince	0.2	1.2	0.1	**1.5**	1.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.3	**1.5**	92.3	0.4	1.0	0.4
Ծիրան Apricot	2.2	49.4	0.4	**52.0**	29.8	0.0	3.2	0.0	7.4	0.0	11.6	**52.0**	116.5	10.2	27.9	12.5
Դեղձ Peach	6.9	43.8	0.1	**50.8**	36.8	0.0	3.2	0.0	0.5	0.0	10.3	**50.8**	100.9	12.6	34.4	11.4
Կեռաս Sour cherry	0.5	7.5	0.0	**8.0**	4.8	0.0	0.5	0.0	0.9	0.0	1.8	**8.0**	113.6	1.6	4.5	2.1
Սալոր Plum	1.2	12.4	0.6	**14.2**	10.0	0.0	0.9	0.0	0.3	0.0	3.0	**14.2**	97.6	3.4	9.4	4.3
Բալ Cherry	0.5	2.9	0.0	**3.4**	2.2	0.0	0.2	0.0	0.3	0.0	0.7	**3.4**	111.5	0.8	2.1	0.9
Ընկույզ Nut	0.9	4.5	0.0	**5.4**	4.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.1	**5.4**	99.3	1.4	3.8	7.5
Տխիլ (Պնդուկ) Hazel nut	0.1	0.3	0.0	**0.4**	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	**0.0**	94.1	0.1	0.3	0.6
Թուզ Fig	0.2	0.7	0.0	**0.9**	0.6	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	**0.9**	93.9	0.2	0.6	0.1

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստ-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ-րություն Production	Ներմու-ծում[1] Import[1]	**Ամբող-ջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագոր-ծում Food consump-tion	Անասնա-կեր Feed use	Կորուստ-ներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահա-նում[1] Export[1]	Այլ օգտա-գործում Other uses	Պահուստ-ներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագոր-ծում Total utilization**	Ինքնաբա-վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	2.9	12.6	0.0	**15.5**	11.6	0.0	0.8	0.0	0.1	0.0	3.0	**15.5**	100.8	4.0	10.9	6.3
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.2	5.8	**13.9**	10.0	0.0	0.5	0.2	0.0	0.0	3.2	**13.9**	47.3	3.4	9.4	29.8
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	0.7	24.3	**27.0**	24.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	**27.0**	2.8	8.4	23.0	203.5
Շաքար Sugar	19.9	72.2	7.5	**99.6**	78.4	0.0	1.5	0.0	4.5	0.0	15.2	**99.6**	96.0	26.8	73.4	128.4
Ձու Eggs	0.4	34.9	2.2	**37.5**	34.5	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	**37.5**	94.1	11.8	32.3	17.1
Կաթ Milk	77.3	601.5	128.8	**807.6**	675.0	60.2	8.3	0.0	4.3	0.0	59.8	**807.6**	82.9	230.6	631.7	252.7
Տավարի միս Beef	0.3	48.2	13.4	**61.9**	60.8	0.0	0.8	0.0	0.1	0.0	0.2	**61.9**	78.4	20.8	56.9	102.4
Խոզի միս Pork	0.1	9.4	12.4	**21.9**	21.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	**21.9**	43.3	7.3	20.1	42.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.4	0.0	**8.4**	8.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**8.4**	100.0	2.8	7.8	12.4
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.7	41.1	**47.0**	46.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	**47.0**	12.2	15.9	43.6	46.7
Ձուկ◊ Fish	1.3	8.2	3.9	**13.4**	8.3	0.0	0.8	0.0	2.7	0.0	1.6	**13.4**	87.2	2.8	7.8	10.1
Խաղող Grapes	6.0	229.6	3.3	**238.9**	11.8	0.0	10.2	0.0	6.4	201.9	8.6	**238.9**	101.4	4.0	11.0	7.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2770.4***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2012թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2012

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	229.0	243.1	502.7	**974.8**	429.2	92.2	14.6	26.2	7.8	12.5	**392.3**	**974.8**	32.9	149.5	409.5	1 145.7
Տարեկան Rye	0.6	0.8	0.4	**1.8**	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	**1.8**	66.7	0.4	1.1	3.7
Գարի Barley	54.9	170.1	6.9	**231.9**	31.3	120.6	13.6	14.4	0.9	0.0	51.1	**231.9**	96.6	10.9	29.9	99.1
Վարսակ Oats	1.0	3.5	0.4	**4.9**	0.2	3.2	0.1	0.3	0.0	0.0	1.1	**4.9**	89.7	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	11.4	19.1	39.5	**70.0**	41.3	14.0	4.5	0.1	0.0	0.0	10.1	**70.0**	32.6	14.4	39.4	134.0
Բրինձ Rice	5.7	0.0	10.4	**16.1**	15.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	**16.1**	0.0	5.3	14.5	52.6
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.1	14.4	10.4	**27.9**	19.5	0.7	1.1	1.3	0.0	0.0	5.3	**27.9**	58.1	6.8	18.6	61.4
Կարտոֆիլ Potatoes	474.9	647.2	7.8	**1 129.9**	124.8	235.7	84.3	125.0	1.1	0.0	559.0	**1 129.9**	99.0	43.5	119.1	89.3
Բանջարեղեն Vegetables	411.6	1 054.0	21.0	**1 486.6**	983.5	19.5	33.0	0.9	13.2	0.0	436.5	**1 486.6**	99.3	342.4	938.3	215.0
որից՝ of which																
Կաղամբ Cabbage	62.4	131.8	0.1	**194.3**	115.1	7.9	7.9	0.0	0.9	0.0	62.5	**194.3**	100.6	40.1	109.8	20.9
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.4	12.4	0.0	**17.8**	10.4	0.7	0.7	0.0	0.2	0.0	5.8	**17.8**	101.6	3.6	9.9	0.9
Վարունգ Cucumber	38.7	74.5	1.5	**114.7**	73.6	2.2	2.3	0.0	0.3	0.0	36.3	**114.7**	98.4	25.6	70.2	11.9
Լոլիկ Tomato	119.3	265.2	0.3	**384.8**	258.6	0.8	7.2	0.0	5.1	0.0	113.1	**384.8**	101.8	90.0	246.7	44.4
Գազար Carrot	12.1	22.9	0.0	**35.0**	21.8	1.1	0.5	0.0	0.1	0.0	11.5	**35.0**	100.4	7.6	20.8	7.7
Գլուխ սոխ Onion	27.0	44.5	8.1	**79.6**	50.1	0.0	2.1	0.0	0.2	0.0	27.2	**79.6**	84.9	17.5	47.8	16.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	5.1	12.3	0.0	**17.4**	10.1	0.0	0.7	0.8	0.0	0.0	5.8	**17.4**	100.0	3.5	9.6	12.5
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.3	0.5	0.0	**0.8**	0.5	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.2	**0.8**	100.0	0.2	0.5	0.1
Բոստանային մշակաբույսեր	0.0	205.1	0.3	**205.4**	198.8	3.7	2.5	0.0	0.4	0.0	0.0	**205.4**	100.0	69.2	189.7	24.7
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	60.3	331.7	39.2	**431.2**	305.5	0.0	29.2	0.0	25.6	0.0	70.9	**431.2**	96.1	106.4	291.4	142.0
որից of which																
Խնձոր Apple	18.5	110.3	1.6	**130.4**	96.7	0.0	10.7	0.0	0.6	0.0	22.4	**130.4**	99.1	33.7	92.3	45.2
Տանձ Pear	5.4	23.1	0.1	**28.6**	21.5	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	4.7	**28.6**	99.6	7.5	20.5	11.5
Սերկևիլ Quince	0.3	1.9	0.0	**2.2**	1.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.2**	100.0	0.6	1.5	0.5
Ծիրան Apricot	11.6	76.2	0.4	**88.2**	53.6	0.0	5.8	0.0	13.4	0.0	15.4	**88.2**	120.6	18.7	51.1	23.0
Դեղձ Peach	10.3	63.5	0.0	**73.8**	54.3	0.0	4.9	0.0	1.8	0.0	12.8	**73.8**	102.9	18.9	51.8	17.1
Կեռաս Sour cherry	1.8	10.1	0.0	**11.9**	7.7	0.0	0.8	0.0	1.4	0.0	2.0	**11.9**	116.1	2.7	7.3	3.4
Սալոր Plum	3.0	18.7	0.3	**22.0**	16.3	0.0	1.4	0.0	0.5	0.0	3.8	**22.0**	101.1	5.7	15.6	7.1
Բալ Cherry	0.7	4.7	0.0	**5.4**	3.7	0.0	0.4	0.0	0.3	0.0	1.0	**5.4**	106.8	1.3	3.5	1.6
Ընկույզ Nut	1.1	4.0	0.0	**5.1**	4.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.8	**5.1**	99.4	1.4	3.9	7.7
Տխիլ (Պնդուկ) Hazel nut	0.1	0.2	0.0	**0.3**	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**0.3**	87.7	0.1	0.3	0.6
Թուզ Fig	0.2	1.2	0.0	**1.4**	1.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	**1.4**	98.6	0.4	1.1	0.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն
Table 3.27. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	3.0	14.3	0.1	**17.4**	13.5	0.0	0.9	0.0	0.1	0.0	2.9	**17.4**	100.4	4.7	12.9	7.5
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.2	5.1	4.0	**12.3**	8.8	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	2.9	**12.3**	56.0	3.1	8.4	26.6
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	2.7	26.9	**31.6**	28.8	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	2.3	**31.6**	9.1	10.0	27.5	242.9
Շաքար Sugar	15.2	69.3	6.8	**91.3**	81.9	0.0	1.4	0.0	1.7	0.0	6.3	**91.3**	93.1	28.5	78.1	136.7
Ձու Eggs	0.4	36.2	0.2	**36.8**	33.8	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	**36.8**	99.5	11.8	32.2	17.1
Կաթ Milk	59.8	618.2	134.8	**812.8**	673.3	61.8	8.6	0.0	9.0	0.0	60.1	**812.8**	83.1	234.4	642.3	256.9
Տավարի միս Beef	0.2	47.6	11.3	**59.1**	57.5	0.0	0.8	0.0	0.6	0.0	0.2	**59.1**	81.6	20.0	54.8	98.7
Խոզի միս Pork	0.1	9.5	15.5	**25.1**	24.6	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.1	**25.1**	38.3	8.6	23.5	49.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.5	0.0	**8.5**	8.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	**8.5**	100.0	2.9	8.0	12.8
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.3	35.3	**43.8**	43.3	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.2	**43.8**	19.1	15.1	41.3	44.2
Ձուկ◊ Fish	1.6	11.2	3.7	**16.5**	9.3	0.0	1.1	0.0	4.0	0.0	2.1	**16.5**	102.8	3.2	8.9	10.0
Խաղող Grapes	8.6	241.4	4.0	**254.0**	16.9	0.0	11.0	0.0	10.2	209.2	6.7	**254.0**	102.6	5.9	16.1	10.8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																***2 849.4***

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.
Table 3.28.

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2013թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2013

հազ.տոննա
thousand tons

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	**Ամբողջական առաջարկ Total supply**	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	**Օգտագործում Total utilization**	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	392.3	311.6	371.4	**1 075.3**	427.5	93.0	16.2	29.9	17.5	10.1	481.1	**1 075.3**	46.8	147.8	405.0	1 113.5
Տարեկան Rye	0.5	0.9	0.4	**1.8**	1.2	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.5	**1.8**	69.2	0.4	1.1	3.6
Գարի Barley	51.1	188.8	14.7	**254.6**	31.1	136.8	14.9	14.2	0.7	0.0	56.9	**254.6**	93.1	10.8	29.5	97.8
Վարսակ Oats	1.1	4.6	0.5	**6.2**	0.2	4.1	0.1	0.4	0.0	0.0	1.4	**6.2**	90.2	0.1	0.2	0.6
Եգիպտացորեն Maize	10.1	20.9	82.3	**113.3**	44.3	35.2	6.5	0.1	0.0	0.0	27.2	**113.3**	20.3	15.3	42.0	142.7
Բրինձ Rice	0.8	0.0	10.3	**11.1**	10.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.8	**11.1**	0.0	3.5	9.7	35.1
Այլ հատիկավորներ Other cereals	5.3	16.8	1.4	**23.5**	15.2	0.9	0.9	1.4	0.0	0.0	5.1	**23.5**	92.3	5.3	14.4	47.5
Կարտոֆիլ Potatoes	559.0	660.5	7.6	**1 227.1**	127.6	287.1	96.2	122.7	23.5	0.0	570.0	**1 227.1**	102.5	44.1	120.9	90.7
Բանջարեղեն Vegetables	436.5	1 084.1	21.3	**1 541.9**	1 041.7	19.9	33.9	0.9	16.0	0.0	429.5	**1 541.9**	99.5	360.2	986.9	230.4
որից՝ of which																
Կաղամբ Cabbage	62.5	132.7	0.6	**195.8**	116.5	8.0	8.0	0.0	0.3	0.0	63.0	**195.8**	99.8	40.3	110.4	21.0
Ծաղկակաղամբ Cauliflower	5.8	11.6	0.0	**17.4**	12.3	0.7	0.7	0.0	1.0	0.0	2.7	**17.4**	109.4	4.3	11.7	1.0
Վարունգ Cucumber	36.3	71.1	1.2	**108.6**	70.4	2.1	2.2	0.0	1.4	0.0	32.5	**108.6**	100.3	24.3	66.7	11.3
Լոլիկ Tomato	113.1	275.7	0.5	**389.3**	261.5	0.8	7.5	0.0	5.3	0.0	114.2	**389.3**	101.8	90.4	247.7	44.6
Գազար Carrot	11.5	24.0	0.6	**36.1**	21.6	1.2	0.6	0.0	0.8	0.0	11.9	**36.1**	100.8	7.5	20.5	7.6
Գլուխ սոխ Onion	27.2	45.5	7.4	**80.1**	50.7	0.0	2.1	0.0	0.3	0.0	27.0	**80.1**	86.5	17.5	48.0	16.3

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուս-ներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադ-րություն Production	Ներմու-ծում[1] Import[1]	Ամբող-ջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագոր-ծում Food consump-tion	Անասնա-կեր Feed use	Կորուստ-ներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահա-նում[1] Export[1]	Այլ օգտա-գործում Other uses	Պահուստ-ներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագոր-ծում Total utilization	Ինքնաբա-վության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Սխտոր Garlic	5.8	13.0	0.0	**18.8**	11.0	0.0	0.8	0.8	0.1	0.0	6.1	**18.8**	100.8	3.8	10.4	13.6
Կանաչ ոլոռ Green peas	0.2	0.7	0.0	**0.9**	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	**0.9**	100.0	0.2	0.6	0.2
Բոստանային մշակաբույսեր	0.0	208.1	0.3	**208.4**	201.4	3.7	2.5	0.0	0.8	0.0	0.0	**208.4**	100.2	69.6	190.8	24.8
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	70.9	338.1	39.4	**448.4**	307.7	0.0	30.5	0.0	38.0	0.0	72.2	**448.4**	99.6	106.4	291.5	140.7
որից՝ *of which*																
Խնձոր Apple	22.4	111.9	1.4	**135.7**	100.4	0.0	11.2	0.0	1.4	0.0	22.7	**135.7**	100.0	34.7	95.1	46.6
Տանձ Pear	4.7	24.6	0.1	**29.4**	21.8	0.0	2.4	0.0	0.2	0.0	5.0	**29.4**	100.4	7.5	20.7	11.6
Սերկևիլ Quince	0.4	2.1	0.1	**2.6**	2.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.6**	95.5	0.7	1.9	0.7
Ծիրան Apricot	15.4	89.0	0.2	**104.6**	56.7	0.0	6.9	0.0	23.0	0.0	18.0	**104.6**	134.4	19.6	53.7	24.2
Դեղձ Peach	12.8	55.8	0.1	**68.7**	51.4	0.0	4.6	0.0	1.4	0.0	11.3	**68.7**	102.4	17.8	48.7	16.1
Կեռաս Sour cherry	2.0	10.2	0.2	**12.4**	8.4	0.0	0.8	0.0	1.1	0.0	2.1	**12.4**	109.7	2.9	8.0	3.7
Սալոր Plum	3.8	15.7	0.2	**19.7**	14.3	0.0	1.3	0.0	0.9	0.0	3.2	**19.7**	104.7	4.9	13.5	6.2
Բալ Cherry	1.0	3.8	0.0	**4.8**	3.2	0.0	0.3	0.0	0.5	0.0	0.8	**4.8**	115.2	1.1	3.0	1.4
Ընկույզ Nut	0.8	4.6	0.1	**5.5**	4.4	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.9	**5.5**	98.3	1.5	4.2	8.2
Տխիլ Hazel nut	0.0	0.2	0.1	**0.3**	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	**0.3**	79.1	0.1	0.3	0.5
Թուզ Fig	0.2	1.8	0.0	**2.0**	1.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.4	**2.0**	98.4	0.5	1.4	0.4

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում[1] Import[1]	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում[1] Export[1]	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Հատապտուղներ Berry	2.9	13.5	0.0	**16.4**	12.5	0.0	0.8	0.0	0.4	0.0	2.7	**16.4**	102.7	4.3	11.8	6.9
Հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.1	4.3	**12.3**	8.7	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	3.0	**12.3**	54.3	3.0	8.2	26.0
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.3	4.7	26.4	**33.4**	29.3	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	3.7	**33.4**	15.1	10.1	27.8	245.4
Շաքար Sugar	6.3	69.6	8.3	**84.2**	77.9	0.0	1.3	0.0	2.7	0.0	2.3	**84.2**	92.6	26.9	73.8	129.2
Ձու Eggs	0.4	33.8	1.3	**35.5**	32.6	0.0	0.8	1.8	0.0	0.0	0.3	**35.5**	96.3	11.3	30.9	16.4
Կաթ Milk	60.1	657.0	133.6	**850.7**	672.7	65.7	8.6	0.0	17.8	0.0	85.9	**850.7**	85.0	232.6	637.3	254.9
Տավարի միս Beef	0.2	53.6	8.8	**62.6**	61.0	0.0	0.9	0.0	0.2	0.0	0.5	**62.6**	86.2	21.1	57.8	104.0
Խոզի միս Pork	0.1	12.6	15.0	**27.7**	26.9	0.0	0.2	0.0	0.4	0.0	0.2	**27.7**	46.3	9.3	25.5	53.5
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	9.0	0.0	**9.0**	8.8	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	**9.0**	100.0	3.0	8.3	13.3
Թռչնի միս Poultry	0.2	8.2	33.4	**41.8**	41.2	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.3	**41.8**	19.8	14.2	39.0	41.8
Ձուկ Fish	2.1	15.6	3.3	**21.0**	9.9	0.0	1.5	0.0	6.9	0.0	2.7	**21.0**	130.0	3.4	9.4	10.6
Խաղող Grapes	6.7	240.8	2.9	**250.4**	14.2	0.0	10.9	0.0	7.6	211.1	6.6	**250.4**	102.0	4.9	13.5	9.0
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																**2 806.7**

[1] *Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:*
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պարենային հաշվեկշիռների հիմնական նպատակը դիտարկվող երկրում գյուղատնտեսական ապրանքների առաջարկի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումն է: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո, երբ պարենամթերքի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով պայմանավորված՝ բնակչության զգալի մասը սովի էր մատնված: Այսօր, ինչպես և անցյալում, պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության համար: Վերջինս հնարավորություն է ընձեռում գնահատել երկրում անբավարար սնուցման հետ կապված ռիսկերը: Պարենային ապահովությունը կարևոր դեր է խաղում նաև տնտեսական աճի համար:

<u>Պարենային հաշվեկշռի հատվածները</u>

Առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում այդ ցուցանիշի գնահատման համար կիրառվում են որոշակի մոտեցումներ: Արտադրության և ներմուծման տվյալները հանդիսանում են ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալներ:

Օգտագործում

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, կորուստներ, սերմացու, արտահանում, օգտագործման այլ ուղղություններ և պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Սննդի օգտագործումը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը ցույց է տալիս հաշվետու ժամանակաշրջանում բնակչության կողմից սպառված առկա պարենամթերքի քանակը: Այն հաշվարկվում է որպես առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն:

Անասնակերը պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է որպես անասնակեր՝ անկախ այն հանգամանքից արտադրված է երկրի ներսում, թե ներմուծված:

Կորուստները տրանսպորտավորման և պահպանման բոլոր փուլերում արտադրությունից մինչև սպառում հատվածում չօգտագործված պարենի ծավալն է: Կորուստների առաջացման հիմնական պատճառը իրացման և պահպանման ոչ լիարժեք համակարգերի առկայությունն է: Արտադրության տարբեր փուլերում որպես դրա անհրաժեշտ մաս հանդիսացող անխուսափելի կորուստները, օրինակ ցորենը աղալու, չորացման գործընթացներում, դաշտում տեղափոխման և պահեստավորման հետ կապված կորուստները չեն ներառվում կորուստներ հոդվածում: «Կորուստներ» հատվածում չեն ներառվում նաև տնային տնտեսություններում առկա սննդի կորուստները: Վերամշակման ընթացքում առաջացած այլ կորուստները նույնպես չեն վերաբերվում այս ենթահաշվին:

Կորուստները հաշվարկվում են Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք, պայմանավորված որոշակի հանգամանքներով, կարող են ճշգրտվել:

Սերմացուն պարենի այն ծավալն է, որն օգտագործվում է վերարտադրության նպատակով՝ ներառելով նաև կրկնակի ցանումները՝ կապված բնակլիմայական աղետների հետ: Վերջինս հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի ցուցանիշների հիման վրա:

Արտահանումը ներառում է տեղական արտադրության պարենամթերքի արտահանման, ինչպես նաև արտասահմանյան ծագում ունեցող պարենամթերքների վերարտահանման ծավալները:

«Այլ օգտագործում» հատվածում արտացոլվում է պարենի այն ծավալը, որն օգտագործվում է ոչ պարենային ապրանքների արտադրության նպատակով, օր.՝ բժշկական սպիրտի արտադրության նպատակով ցորենի օգտագործումը:

Ինքնաբավության աստիճան

Հաշվեկշռի արդյունքում ստացված ինքնաբավության աստիճանը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով: Վերջինս ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը սեփական միջոցների հաշվին:

Պարենային հաշվեկշիռների միջոցով հնարավոր է նաև հաշվարկել ներմուծումից կախվածության աստիճանը, ինչը ցույց է տալիս երկրի տվյալ ապրանքի նկատմամբ պահանջարկի բավարարման աստիճանը ներմուծման հաշվին և որոշվում է (ներմուծում / Արտադրություն + Ներմուծում - Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Ապրանքախմբերը

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է Հայաստանում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 21 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, տարեկան, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, բրինձ, այլ հատիկավորներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, ձուկ, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև ցորենի ալյուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օղու տվյալները վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Տարեկանը ներառում է տարեկանի, ինչպես նաև տարեկանի ալյուրի, հատիկների, տարեկանի ձավարի, փաթիլների տվյալները վերածած տարեկանի:

Գարին ներառում է գարու, ինչպես նաև գարու ալյուրի, հատիկների, գարեձավարի, փաթիլների, գարու ածիկի, գարեջրի և այլ վերամշակված գարու տվյալները վերածած գարու:

Վարսակը ներառում է վարսակի, ինչպես նաև վարսակի ալյուրի, հատիկների, վարսակի ձավարի, փաթիլների և այլ վերամշակված վարսակի տվյալները վերածած վարսակի:

Եգիպտացորենը ներառում է եգիպտացորենի, ինչպես նաև եգիպտացորենի ալյուրի, հատիկների, փաթիլների և եգիպտացորենի օսլայի տվյալները վերածած եգիպտացորենի:

Բրինձը ներառում է բրնձի, ինչպես նաև բրնձի ալյուրի տվյալները վերածած բրնձի:

Այլ հատիկավորները ներառում են սորգոյի, հնդկացորենի, ինչպես նաև այլ հատիկավորների ալյուրի, հատիկների, փաթիլների, սաղմի, օսլայի տվյալները վերածած այլ հատիկավորների:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ սոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միրգը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածունի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով

խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Ձուկը ներառում է կենդանի ձկան, ինչպես նաև թարմ, սառեցված, չորացված, ծխեխաշած, ապխտած, պահածոյացված ձկան, խեցգետնակերպերի, կակղամորթների, այլ ձկնամթերքների, ձկան խավիարի տվյալները վերածած ձկան:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է հատիկաընդեղենային մշակաբույսերի և բուսական յուղի պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբազգիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balances is to present comprehensive information on the supply of agricultural commodities in the country. The necessity of food balances became evident after the Second World War when interruptions in the production and supply of food caused hunger for large parts of the population. Today, as in the past, food balances are necessary for the complete description of the food security situation in a country for a certain period of time. This enables an assessment of risks related to inadequate nutrition. Food security plays an important role also for economic growth.

Components of the Food Balances

Supply

The supply includes production, imports and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise from incomplete information on the resources available at the beginning and end of the reporting period; therefore certain approaches are applied in the food balances for the estimation of these items. The figures on production and imports are obtained from official data of the RA NSS.

Utilization

This component includes the following main indicators: food consumption, feed, seed, exports, losses, other uses and stocks at the end of the reporting period.

Food consumption is one of the key items of the food balances, which shows the amount of a commodity available for human consumption during the reference period. It is calculated as the difference between the supply and all other means of utilization.

Feed is the volume of the food used as animal feed regardless the circumstance whether it is produced in this country or imported.

Losses in all the phases of transportation and storage is the unused volume of food in the sectors from production to consumption. The main reason for the losses is availability of not proper system of realization and storage. Unavoidable losses occurring as a necessary part during the different phases of production, for example losses during wheat grinding and drying, transferring in the field and storing is not included in losses article. Losses section also doesn't include food losses existing in households. Other losses generated during the processing also does not refer to this section.

Losses are calculated based on fixed coefficients recommended by FAO, which may be adjusted depending on circumstances.

Seed is the volume of food used for reproduction, including also the re-sows, stipulated by climate disasters. Seed is calculated based on sowing area and number of sowings.

Export includes the volumes of export of locally produced food as well as the re-export of foreign origin food.

"Other utilization" section reflects the volume of food used for the production of non-food products, for example the use of wheat for production of medical alcohol.

Self-sufficiency ratio

The self-sufficiency ratio, derived from these balances, is calculated by the following formula: Production / (Production + Imports – Exports). It is presented in percents. The latter shows the degree of country’s demand satisfaction regarding a certain product at the expense of its own means.

With the help of food balances it is possible to calculate the degree of import dependence, which shows the degree of country's demand satisfaction regarding a certain product at the expense of import and is determined by the formula (import/ production +import-export) expressed in percents.

Commodity groups

The list of commodity groups included in the food balances includes the commodities which are most consumed in Armenia. Accordingly, every year the food balances are calculated for the following 21 commodities: wheat, rye, barley, oats, maize, rice, other cereals, potatoes, vegetables, fruits (except grapes), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, fish and grapes. For the calculation of the food balances of some commodities, conversion coefficients are used to transform all quantities of derived products into units of primary commodities, in particular for the following categories:

Wheat includes data on wheat, as well as of wheat flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka transformed into equivalent quantities of wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the "other uses" part of balance sheet.

Rye includes data on rye, as well as of rye flour, cereals and flakes, transformed into equivalent quantities of rye. Ethyl alcohol data are reflected in the "other uses" part of balance sheet.

Barley includes data on barley, as well as of barley flour, cereals, flakes, barley malt, beer and other worked barley, transformed into equivalent quantities of barley.

Oats includes data on oats, as well as of oats flour, cereals, flakes and other worked oats transformed into equivalent quantities of oats.

Maize includes data on maize, as well as of maize flour, cereals, flakes, other processed maize and starch of maize, transformed into equivalent quantities of maize.

Rice includes data on rice, as well as of rice flour, transformed into equivalent quantities of rice.

Other cereals includes data on sorghum, buckwheat and other cereals, as well as of flour of these cereals, flakes, processed cereals and starch of other cereals, transformed into equivalent quantities of other cereals.

Potato includes data on potato, as well as of potato starch, frozen potato and chips, transformed into equivalent quantities of potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as of dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), as well as tomato juice, transformed into equivalent quantities of vegetables.

Fruit includes data on fresh, as well as of dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice, transformed into equivalent quantities of fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as of egg powder transformed into equivalent quantities of eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as of butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products, transformed into equivalent quantities of fresh milk.

Beef includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of meat in slaughter weight.

Pork includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat, includes data on slaughter weight of meat, as well as of canned meat and other meat products transformed into equivalent quantities of mutton and goat in slaughter weight.

Poultry includes data on slaughter weight of meat, as well as of sausages, canned meat and other meat products, transformed into equivalent quantities of poultry in slaughter weight.

Fish includes data on fresh, as well as of frozen, dried, salted, smoked, canned, prepared and preserved fish, crustaceans, mollusks and other fish products, stockfish, caviar, transformed into equivalent quantities of fish.

Grape includes data on grapes, as well as of raisins transformed into equivalent quantities of grapes. Grape volume for wine production is reflected in the "other uses" part of balance sheet.

As regards the food balances for ***leguminous crops*** and ***vegetable oil***, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2014թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների ցանքային տարածությունը կազմել է 332.8 հազ. հա՝ 4.6%-ով գերազանցելով նախորդ տարվա ցուցանիշը:

2014թ. գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի համախառն բերքը, բացառությամբ պտղի և հատապտղի, գերազանցում է նախորդ տարվա ցուցանիշը: Այսպես, բոստանային մշակաբույսերի համախառն բերքն աճել է 18.1%-ով և կազմել 245.7 հազ. տոննա, կարտոֆիլինը՝ 11.0%-ով և կազմել 733.2 հազ տոննա, բանջարանոցային մշակաբույսերինը՝ 9.0%-ով և կազմել 954.6 հազ. տոննա, խաղողինը՝ 8.5%-ով և կազմել 261.3 հազ. տոննա, հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսերինը՝ 7.6%-ով և կազմել 590.6 հազ. տոննա: Իսկ պտղի ու հատապտղի համախառն բերքը նվազել է 13.9%-ով և կազմել 291.1 հազ. տոննա (Աղյուսակ 3.1.):

2014թ. նախորդ տարվա համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալներն աճել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2014թ իրացվել է 163.3 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 11.2%-ով ավել է 2013թ. ցուցանիշից, կաթի արտադրության ծավալն աճել է 6.6%-ով և կազմել 700.4 հազ. տոննա, ձվինը՝ 3.8%-ով և կազմել 638.3 մլն. հատ:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2014թ. հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 18.4%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2013թ.՝ 19.3%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 28.0% (2013թ.՝ 28.1%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 1.9%-ով և կազմել 1 236.7 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 810.8 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՍԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 425.9 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2014թ. նախորդ տարվա համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից ձվի ներմուծման ծավալը նվազել է 30.1%-ով և կազմել 0.9 հազ տոննա, խոզի մսինը՝ 10.3%-ով և կազմել 7.3 հազ տոննա, պանրինը՝ 4.5%-ով և կազմել 1.2 հազ տոննա, ցորենինը՝ 3.8%-ով և կազմել 332.3 հազ տոննա, բուսական յուղինը՝ 1.0%-ով և կազմել 25.7 հազ տոննա: Փոխարենն ավելացել են ալյուրի (3.4 անգամ), կաթի (43.9%-ով), բանջարեղենի (42.7%-ով), մրգի (19.9%-ով), շաքարի (13.3%-ով), կարագի (10.8%-ով), մակարոնեղենի (10.6%-ով), բոստանային մշակաբույսերի (10.5%-ով), բրնձի (3.4%-ով), տավարի մսի (2.2%-ով), թռչնի մսի (0.5%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

2014թ. պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ալկոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2014թ. արտահանվել է 31.9 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 5.8%-ով պակաս է 2013թ.-ի ցուցանիշից: Նվազել են նաև մրգի (48.5%-ով) արտահանման ծավալները: Փոխարենն աճ է արձանագրվել գինու (52.8%-ով), հանքային ջրերի (22.2%-ով), պանրի (0.1%-ով) արտահանման ծավալներում (Աղյուսակ 3.24.):

2013թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 13.4 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 12.5 հազ. հա:

In 2014 the sowing area of main agricultural crops and multi plants made up 332.8 thousand hectare which exceeds the indicator of the previous year by 4.6%.

In 2014 the gross harvest of main agricultural crops origin with the exception of fruit and berries exceeds the indicator of the previous year. Thus, the gross harvest of melons increased by 18.1% and made up 245.7 thousand tons, potato – 11.0% and made up 733.2 thousand tons, vegetable – 9.0% and made up 954.6 thousand tons, grape – 8.5% and made up 261.3 thousand tons, grain and legume crops – 7.6% and made up 590.6 thousand tons. The gross harvest of fruit and barriers decreased by 13.9% and made up 291.1 thousand tons (Table 3.1.).

In 2014 compared to the previous year the volume of production of agricultural products of animal origin increased (Table 3.22.). So, in 2014 163.3 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of 2013 by 11.2%, the volume of milk production increased by 6.6% and made up 700.4 thousand tons, egg – 3.8% and made up 638.3 million pieces.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 18.4% of goods imported to the republic in 2014 comprised food products (in 2013 – 19.3%) and that in export volume comprised 28.0% (in 2013 – 28.1%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices decreased by 1.9%, compared to the previous year and made up 1 236.7 million US dollars, including import of food product – 810.8 million US dollars (in CIF prices) and export – 425.9 million US dollars (in FOB prices).

In 2014 compared to the previous year among the main food products the import of egg decreased by 30.1 % and made up 0.9 thousand tons, pork – by 10.3% and made up 7.3 thousand tons, cheese – by 4.5% and made up 1.2 thousand tons, wheat – by 3.8% and made up 332.3 thousand tons, vegetable oil – by 1.0% and made up 25.7 thousand tons. Instead of that, the import volume of flour increased 3.4 times, milk – by 43.9%, vegetable–by 42.7%, fruit – by 19.9%, sugar – by 13.3%, butter – by 10.8%, macaroni – by 10.6%, melons – by 10.5%, rice – by 3.4%, beef – by 2.2%, poultry–by 0.5% (Table 3.23.).

In 2014 the prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liqueur. Thus, in 2014 31.9 thousand tons of cognac was exported, which less the same indicator of 2013 by 5.8%. The export volume of fruit decreased by 48.5%. Instead of that the export volume of wine increased by 52.8%, mineral water – by 22.2%, cheese – by 0.1% (Table 3.24.).

In 2013 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Managment of the RA Ministry of Territorial Administration)in irrigated lands of republic comprised 13.4 thousand hectare, including 12.5 thousand hectare in Ararat valley.